ТВОРЕЦЬ

№ 76

ЧОРНІ ДЗЕРКАЛА БОЛІТ (Частина 2)

...і милість Його з роду в рід на тих, хто боїться Його!
(Євангеліє від Луки 1:50)

БОЛОТНИЙ ЩОДЕННИК ПРОФЕСОРА СЕЙСМО

ДЕНЬ 8. ...Іноді я дуже хочу, щоб читачі моїх скромних нотаток приєдналися до мене, і ми разом насолоджувалися б чудесами, що всюди зустрічаються в цій неймовірній екосистемі. Однак це зовсім не тому, що мені самотньо і я шукаю будь-якого товариства. Я тут не сам: зі мною невідлучно перебуває наш Господь Ісус Христос, Який і вишив всі ці живі візерунки на теренах боліт. Безмежна мудрість Бога-Творця відкривається мені на кожному кроці – як це було і в інших екосистемах, де мені пощастило побувати. І я не можу не тремтіти перед незбагненною величчю, що відкривається мені.

Тремтливий страх я відчував і тоді, коли вивчав усіяні квітами поля; але тут, серед цього дивного світу боліт, часом темного і страшного, це почуття стає ще гострішим. Зіткнувшись з небезпеками, які внаслідок гріхопадіння людини увійшли в наш світ і причаїлися серед його особливостей, створених Богом, я знову і знову розумію: якщо люди відходять від Бога – вони залишаються самі серед смертоносних наслідків гріха, які вразили і наші душі, і світ навколо. Ці небезпеки, що підстерігають нас, викликають страх – але він тане і розчиняється, коли ми відкриваємо серце для іншого виду страху – щирого благоговійного трепету перед Богом живим. Це вже не страх загибелі чи покарання, а відчуття безмірної величі Того, Хто лише Своїм словом створив і нас, і нашу планету з усіма її мешканцями, і космічні простори. І такий трепет – як не дивно це для людей, які ще не пізнали Бога – гасить усі інші страхи і запалює в нас любов до Господа, палку та глибоку.

ДЕНЬ 9. Я відчуваю себе Давидом, коли Бог приготував йому їжу, в той час як з усіх боків його оточувала небезпека (Псалом 22). Я говорю не про ту їжу, якою наповнюю свій шлунок, а про ту, яка тішить мої очі та вуха, – про красу, що оточує мене з усіх боків.

Болота красиві в будь-який час доби, але вечорами і рано-вранці, коли все огортається серпанком туману, вони незабутньо і пронизливо прекрасні. Цього вечора Творець наповнив повітря незвичайною та дивовижною музикою – співом хору незліченних жаб. Він розстелив

Захід сонця на болоті в басейні річки Кеш (Іллінойс, США)

переді мною чудову скатертину з ряски, що покриває більшу частину болота; розвісив майстерно виткані штори з іспанського моху, що всюди прикрашає гілки; окрасою столу є високі болотяні кипариси, гарніром – чагарники та квіти, напоями – води кольору чорного чаю. Такою є "трапеза", яку Господь приготував мені (Євангеліє від Луки 12:37). Однак основне частування на цьому моєму болотному бенкеті – радість, яка проростає в моїй душі зі священного трепету і наповнює її умиротворенням (Псалом 2:11; Ісая 33:6).

ДЕНЬ 10. Не втомлююся знайомитися з новими місцевими мешканцями. Крім незліченної кількості безхребетних, назвати болото своїм будинком законно можуть багато видів риб, амфібій, рептилій, птахів та ссавців.

Деякі з риб, яких я бачив, живуть і в інших американських прісноводних екосистемах – це карасі, соми, окуні (у тому числі вид, який називається "сонячна риба"), веслоноси. Але є й такі види риб, яких Творець спеціально задумав для болотяного середовища: панцирні щуки, амії (мулові риби), гамбузії. Можна виявити в болотяних водах і рідкісний вид прісноводного осетра.

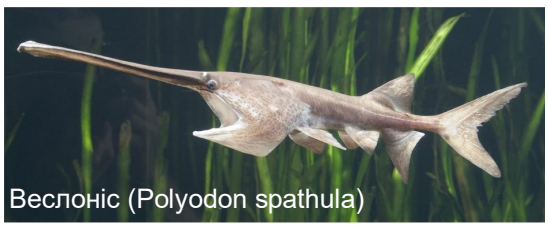
Веслоніс (Polyodon spathula)

Втім, риб тут набагато менше, ніж у річках та озерах. Набагато частіше мені зустрічаються амфібії – переважно жаби та саламандри. І якщо саламандри – створіння абсолютно мовчазні, то безхвості земноводні – співаки хоч куди! Якщо екосистема боліт – це один з природних храмів, де підноситься хвала Творцеві, то жаби – це хор в цьому храмі. Їх дивні, але дуже приємні "гімни" особливо голосно звучать пізніми вечорами. Тоді їхній спів настільки оглушливий, що я не в змозі виділити з нього звуки, що видаються різними представниками тваринного світу. Господь Ісус об'єднує ці тисячі голосів у чудові сюїти та кантати.

Райка американська (Hyla cinerea)

Часто я помічаю і рептилій. Численні види змій і черепах мешкають у водно-болотних місцевостях цілий рік. Здається, що для них це просто ідеальна домівка. Але царем рептилій південних глибоководних боліт є, безперечно, алігатор. Від крокодилів (які тут не водяться) він відрізняється ширшою мордою та темним забарвленням. Алігатори – досить великі тварини. Ще сто років тому часто повідомлялося про зустрічі з екземплярами, довжина яких перевищувала 5 метрів; щоправда, жоден з таких випадків не було підтверджено доказами. Більшість самців алігаторів виростають лише до 3,5 м і важать приблизно 200 кг. Звичайно, це все одно вселяє повагу, і ви, дорогі читачі мого щоденника, можете поставити мені запитання: невже я не відчуваю занепокоєння від такого сусідства?

Потрібно сказати, що болотні алігатори, за вкрай рідкісними винятками, не полюють на людей, бо не бачать в них джерела потенційної їжі. Харчів для них достатньо: це риби, черепахи й невеликі (а зрідка й великі) ссавці. Тим не менш, вони можуть напасти на людину (з фатальним для останньої результатом) – або з короткозорості, сплутавши її з твариною, що підійшла близько, або з почуття небезпеки; я чув, що особливо обережно слід поводитися з алігатором, який охороняє своїх малюків. Тому єнот чи рись, якщо вони вирішують поласувати яйцями цих рептилій, самі стають їжею для розгніваних батьків. І не одноразово я здригався від гучного, що діє на нерви, реву алігатора, який луною відбивався від дерев і чагарників, – виразний попереджувальний

сигнал для будь-якого можливого злодюжки. Звичайно, ці звуки відчутно підживлюють почуття страху, якщо пролунають вночі.

ДЕНЬ 11. Спостерігаючи за болотами, я все ясніше розрізняю заповіді, які Ісус адресує нам, тимчасовим відвідувачам цього незвичайного для нас світу. І нехай вони не є настільки значущими, як Десять Заповідей, даних Богом Своєму народу, але не звертати на них уваги – не менше божевілля. Ці заповіді не записані на кам'яних табличках-скрижалях, а виявляються у властивостях навколишніх реалій і істот. Відмахнутися від таких важливих правил як "Не лізь у драговину", "Не чіпай руками змій", "Не плавай з алігаторами" або "Не їж рослини, які тобі не знайомі", – означає ризикувати своїм здоров'ям і безпекою, грати зі смертю в хованки.

У Своєму Слові Господь закликає Свій народ бути "обачним". І я також на кожному кроці практикую обачність, будучи гостем у цьому природному середовищі.

Щоранку, прокинувшись, я нагадую собі про один з таких заходів обережності – необхідність уважно дивитися під ноги. На тутешніх болотах мешкає близько 30 видів змій, і приблизно п'ята частина з них – отруйні. Найнебезпечніша, від укусу якої люди нерідко вмирають, – це діамантовий гримучник. Укус іншого місцевого мешканця, мокасинової змії дуже болісний, але смертельні випадки трапляються дуже рідко. Вважається, що на його частку припадає до 95 % всіх зміїних укусів у США.

Мокасинова змія водяна (Agkistrodon piscivorus)

Сьогодні мокасинова змія (змії цього виду добре плавають і пірнають) виповзла з води неподалік мене. Я встиг сфотографувати її раніше, ніж вона мене побачила і, злякавшись, прийняла оборонну позу: згорнувшись у кільце, високо підняла передню частину тулуба, дугоподібно вигнула шию і почала відкривати і закривати пащу, демонструючи білі нутрощі рота. При цьому вона сильно вібрувала кінчиком хвоста, ударяючи ним об землю. Це було дуже красиво, але й страшно, і я поспішив забратися геть.

Зустрічалися мені й інші отруйні рептилії – це кораловий аспід, просяний карликовий гримучник, лісовий гримучник. Усіх їх слід остерігатися. А ось сірі щурячі полози, що я їх тут часто бачу, як вони звисають з гілок дерев, безпечні: отрути у них немає.

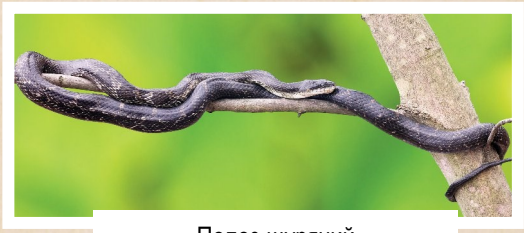

Полоз щурячий

ДЕНЬ 12. Коли я роблю привал або сиджу біля свого намету, то дивлюся вже не вниз, під ноги, а вгору, у небо. Адже серед болотних мешканців багато не лише тих, хто повзає, а й тих, хто літає. В усьому світі болота служать "транзитною базою" для сотень видів перелітних птахів. Вони живуть тут не весь час, але роблять у своїх подорожах необхідну зупинку для того, щоб відпочити та набратись сили. Тут вони знаходять для цього всі умови. Ця екосистема відіграє дуже важливу роль у Божому задумі про пернатих: бездумне знищення болІт у США, на жаль, вже призвело до зникнення кількох видів птахів.

Тут мешкають одні з найдивовижніших і найпрекрасніших великих птахів – північна чапля, чепура велика (велика біла чапля), білий ібіс, міктерія, американська змієшийка. Незважаючи на свої великі розміри, всі вони мають дивовижну рухливість під час польоту, і багато хто з них виконує складні, вишукані шлюбні танці. Вони справжні балерини на цій просторій сцені театру Божої слави.

Я пишу це біля вогнища, перебуваючи під сильним враженням від нещодавно побаченого видовища: польоту величезної північної чаплі над гілками кипарисів на тлі темного неба, в якому вже спалахували зірки. Те, з якою спритністю і грацією цей великий птах маневрував між гілок, змусило мене забути язика в роті.

Північна чапля

До цього мені неодноразово доводилося бачити північних чапель вдень. Більшість часу вони проводять на воді і рідко сідають на дерева. Харчуються чаплі здебільшого рибою, але також можуть ласувати жабами, саламандрами, зміями, бабками, кониками і багатьма іншими комахами. Свою здобич вони вишукують на мілководді й заковтують її цілком. Північні чаплі дуже величні: їхній ріст може досягати 140 см, а розмах крил перевищує два метри. Важко навіть повірити, що саме ці красуні видають ті глибокі пронизливі крики, відлуння яких розноситься над усім болотом; від них мене пробиває тремтіння, як і від реву алігатора. Добре, що вони кричать нечасто.

Під час свого дослідження я з'ясував, що на теренах боліт мешкають найрізноманітніші види ссавців. Серед них – пуми, рисі, чорні ведмеді (барибали), руді та сірі лисиці, опосуми, єноти, білохвості олені, білки, скунси, землерийки... Чудово почуваються тут тварини, що ведуть напіввводний спосіб життя: бобри, ондатри, норки. З довідників я дізнався, що у пошуках їжі любить заходити на болота руда рись. Однак ця рідкісна лісова кішка дуже обережна, тому шанс зустрітися з нею у дослідника вкрай малий. Мені так і не вдалося її побачити

Найчастіше вдається побачити найстрашніших на вигляд, але абсолютно нешкідливих для людей представників класу ссавців: кажанів. Вдень вони сплять, а в сутінках з'являються зі своїх притулків, щоб поласувати комахами, які літають прямо над водою.

Що ж до самих комах – їх тут безліч. У заростях очерету живуть красуні-бабки. По поверхні води ковзають, немов лижники по снігу, клопи-водомірки, полюючи на різних мушок. Але головні представники комах, які не дозволяють забувати себе – це комарі! Мені доводилося читати історії про ранніх дослідників боліт, які загинули внаслідок нападу на них незліченної комариної хмари. Тому я намагаюся відлякувати їх димом свого невеликого вогнища. Втім, мені здається, що такі страшні атаки відбувалися дуже рідко.

Набагато більшою завжди була інша небезпека, пов'язана з комарами, що мешкають на болотах у тропічних регіонах: ці теплолюбні комахи є переносниками малярії – виснажливої і часом смертельної хвороби. Назва "малярія" походить від італійських слів mala aria, що означає "погане повітря". Колись вважалося, що причиною цієї хвороби є шкідливі випари, що походять від болотних вод. Сьогодні ми знаємо, що малярію викликають крихітні паразити – плазмодії, а переносить їх особливий вид комарів – анофелеси (малярійні комарі). Аж до 1950 року малярія зустрічалася у південних районах США, а в XIX столітті – і на території всієї країни. На неї перехворіли навіть кілька Президентів Сполучених Штатів: Авраам Лінкольн, Джордж Вашингтон, Джеймс Монро, Ендрю Джексон, Джеймс Гарфілд та Улісс Грант. А ще двоє – Теодор Рузвельт та Джон Ф. Кеннеді – перенесли малярію під час військової служби за межами країни.

Втім, я помітив таку закономірність: що менше болота страждають від лісогосподарської діяльності та дорожнього будівництва, то менше на них комарів. Адже ця екосистема, як і будь-яка інша, є збала-

нсованою та саморегулюючою. Ісус виявляє Свою дбайливу доброту, забезпечуючи болота достатньою кількістю бабок, птахів і кажанів, щоб утримувати популяцію комарів під контролем. Ще Він створив крихітну рибу – західну гамбузію, яка любить ласувати личинками комарів, поїдаючи їх у величезних кількостях. Через це у США її часто називають "москітною рибою".

Гамбузія західна

Через комах Бог також в інший спосіб демонструє, наскільки складний та звіреній механізм Він вбудував у екосистему боліт. Наприклад, Він пов'язав багато видів метеликів з обмеженою кількістю видів рослин: саме на них літаючі "партнери" відкладають яйця і збирають нектар з їхніх квітів, одночасно запилюючи їх. Ось лише кілька таких пар:

кипарисовий бражник (Isoparce cupressi)
- кипарис (Cupressus)

прометеїв шовкопряд (Callosamia promethea)
- амброве дерево (Liquidambar styraciflua)

зебровий косатець (Protographium marcellus)
- азиміна (Asimina)

велика фіолетова хвостюшка (Atlides halesus)
- омела (Phoradendron)

синявець Хесселя (Callophrys hesseli)
- туя західна (Chamaecyparis thyoides)

індійський адмірал (Vanessa indica)
- бемерія снігова (Boehmeria nivea)

Виявляючи все більше проявів величного і неймовірно складного Божого задуму, я не можу не захоплюватися. І ось тут найнеобхідніше – нагадувати собі, що не можна втрачати обережність: адже небезпеки та загрози, про які я говорив раніше, нікуди не зникають.

ДЕНЬ 13. Загрози... Небезпеки... Звідки беруться вони у світі, створеному любляючим Творцем?.. І чому наш богобійний трепет перед Божою величчю, досконалістю та всемогутністю невід'ємний від страху, який ми перед Ним відчуваємо?

Звичайно, я знаю відповіді на ці запитання. На самому початку часів, коли Господь Ісус створив світ, у ньому не було нічого страшного, не було погроз та болю, страждань та смерті; все в цьому світі було вельми добре (Книга Буття 1:31). Але потім Адам і Єва вчинили гріх, повстали проти Бога – і їхнє гріхопадіння стало для світу справжнім прокляттям. З того часу багато чого в природі – і не лише в ній! – таїть у собі серйозні небезпеки, змушуючи нас бути обережними.

Більш того: перші люди передали свій гріховний стан усім своїм нащадкам – і мені, і вам, читачі мого щоденника, і всім, хто оточує нас. Внаслідок того, першого гріхопадіння, ми теж не можемо не вчиняти гріхи – і це найстрашніше. Гріх засмоктує наші душі, подібно до трясовини, кусає їх як змія – але якщо трясовина, змії та інші небезпеки, що криються в природі, загрожують нашим тілам, то гріх руйнує в нас Божу подобу, закладену Творцем, і прирікає нас на вічну духовну смерть. Саме тому Бог-Син прийшов на землю, помер за наші гріхи та воскрес із мертвих: цим він приніс порятунок кожному, хто хоче його прийняти.

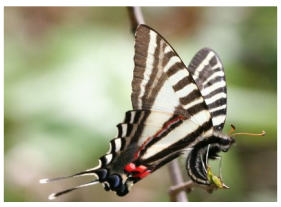
Зебровий косатець (родич добре знайомого нам махаона) відкладає яйця на кущ азиміни

До гріхопадіння побожність до Всевишнього Бога викликала у перших людей невимовну радість. Але в серцях, уражених гріхом, велич Господа та Його абсолютна праведність не можуть не викликати почуття страху. Не послухавшись свого Творця, Адам і Єва зазнали справжнього жаху, аж до того, що коли Бог заговорив з ними, вони безуспішно намагалися схова-

тися від Нього серед дерев (Буття 3:8). Адже Господь – святий і через це абсолютно несумісний з людськими гріхами. Для грішника (тобто для кожного з нас) страх перед досконалим Богом є правильною реакцією, усвідомленням своєї недосконалості (Вихід 20:18-19; Суддів 6:22-23; Ісая 8:13; Євангеліє від Луки 2:8-9; 5:8-10; Об'явлення 1:17а). Саме з цього усвідомлення, пов'язаного зі страхом, виростає побожний трепет перед Богом-Трійцею і бажання прийняти спасіння, яке Він дарує.

Господь безмежно небезпечний вже тим, що може дозволити нам, щоб наші гріховні бажання і спонукання справдилися, запровадивши нас у смерть; якщо грішник хоче продовжувати жити у своїх гріхах – Бог погоджується з цим і віддає його на поталу його порочним пристрастям (Послання до римлян 1:28-32), які в'їдаються в нашу душу подібно до страшних зубів хижака. Але люблячий Бог-Трійця (див. «Творець» № 74) не хоче, щоб цей наш страшний вибір справдився (Єзекіїль 33:11), щоб нас пошматували наші найжахливіші страхи, від яких ми не можемо відмовитися.

Ісус знову і знову закликає нас: "Не бійтеся!" (Євангеліє від Матвія 10:28-31; від Луки 2:10-11; 12:5, 7, 32; і багато інших місць у Біблії). Це не означає, що нам потрібно облишити побожно мліти перед праведним Господом і облишити лякатися своєї гріховності. Своїм закликом Ісус кличе нас до Себе, обіцяючи позбавити нас від гнітючого страху і замінити його радісним трепетом спасенних Божих дітей. Такий – трепетний – страх перед Господом насправді позбавляє нас від іншого, морозного жаху, який ми відчуваємо перед небезпеками та смертю. Ось чому Мойсей говорив народові Ізраїлю про те, що їм одночасно не треба боятися, але необхідно відчувати страх Божий: "Не бійтеся, бо Бог прибув для випробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили" (Книга Вихід 20:20).

Добре сказав про це богослов з Прінстона Грехем Махен: "...Мова йде про страх, швидше, перед тим, що могло б бути, а не перед тим, що є; страх перед тим, що було б, якби ми не були у Христі. Без такого страху не може бути справжньої любові; тому що любов до Спасителя прямо пропорційна страху перед тим, від чого людина рятується. Які ж сильні життя, які наповнені такою любов'ю!"

Ті люди, які продовжують бунтувати проти Бога, не можуть збагнути нас, християн. Їм не знайомий цей радісний трепет; єдиний страх, який вони знають – це жах перед чимось. Тому невіруючі часто кажуть, що вони не хочуть вірити в такого Бога, який викликає страх, і заявляють, що такий Бог не може бути люблячим батьком, а схожий на монстра або алігатора. І після цієї своєї експедиції я знаю, що відповідатиму, почувши подібні нерозумні слова. Їм здається, що Бог подібний до алігатора? Що ж, паща цієї гігантської болотної рептилії справді вселяє жах. Укус алігатора здатний створити тиск силою 140 кг на 1 см² – це вчетверо перевищує силу укусу лева! Але для своїх власних дитинчат ця паща абсолютно безпечна, – більш того: вона захищає їх від усіх зовнішніх небезпек і загроз.

День 14. Сьогодні моя експедиція завершується. Я вже зібрав рюкзак, звернув намет і зараз записую свої останні роздуми, перш ніж вирушу в дорогу. З одного боку, шкода розлучатися з цим незвичай-

ним світом, який я полюбив за минулі два тижні. Але, звичайно, ще сильніше мені хочеться якнайшвидше побачити свою кохану дружину і розповісти їй про всі побачені мною чудеса.

Я продовжую думати про своє вчорашнє випадкове порівняння Господа Бога з алігатором, і воно подобається мені все більше. З його допомогою можна багато чого пояснити невіруючим людям. Вони, відчуваючи страх перед Богом і Його праведністю, намагаються уникати зустрічі з Ним. Цим вони схожі на людину, яка намагається спокійно плисти повільною річкою життя, не думаючи про алігаторів. Однак униз річкою величезний алігатор люто охороняє своє гніздо. Помітивши його, такий плавець може спробувати плисти у зворотний бік – але, зрештою, він втомиться боротися з течією, яка безжально відносить його ближче до хижака. Зустріч із алігатором неминуча. Так само, рано чи пізно, кожна людина постане перед лицем праведного, великого і страшного Бога (2 Послання до коринтян 5:10) – і безвір'я нікого не вбереже від цієї зустрічі. Отже, якщо хтось схильний вважати Бога монстром, то до зустрічі з цим монстром йому слід готуватися.

Як же пояснити невіруючому, що йому слід робити у цій страшній ситуації? Як, перебуваючи у воді, не бути з'їденим алігатором, який захищає своїх дітей?.. Давайте поставимося дивним питанням: а що, якби ми змогли перетворитися на одного з таких дитинчат? Ми опинилися б у повній безпеці! І те, що нас жахало у величезній і незбагненній для нас істоті, виявилося б раптом засобом нашого захисту. Ми навіть змогли б знайти притулок прямо в страшній зубастій пащі – як це насправді роблять малюки алігаторів. Подібним чином діти Божі знаходять захист від засудження та смерті під покровом святого Господа.

Можливо, такий приклад комусь здається силуваним. Але Біблія має дуже схожі описи! Коли пророк Йона злякався Божого наказу (Йона 1:1-9) і спробував втекти (подібно до того, як Адам та Єва намагалися сховатися в Едемському саду), Господь послав величезну рибу, яка проковтнула його. Можна спробувати уявити, якого жаху зазнав Йона, опинившись у пащі величезної морської істоти. Але виявилося, що Бог таким чином врятував пророка від гріха непослуху: риба не завдала йому шкоди і третього дня "висадила" на берег.

Праведні уста нашого Господа Ісуса Христа настільки страшні для Його ворогів, що вони всі впадуть перед Ним (Об'явлення 19:15) – але саме з цих вуст виходить Слово, яким ми можемо бути врятовані, знайшовши вічне життя (Євангеліє від Івана 5:24)! Трепетний Божий страх спонукає нас "плисти" до Христа, а не від Нього (Псалом 5:7-8), оскільки тільки з Ним ми будемо в безпеці. Якщо ми хочемо стати дітьми Божими, нам потрібно шукати захисту у Того, Хто є найбільш небезпечним (Наум 1:2-8)!

Алігатор, що охороняє гніздову яму з яйцями

Всесильний Бог справді грізний і страшний для грішної людини – це Бог з гори Синай, "палаючий огонь" (Послання до євреїв 12:29). Але те, чого ми, будучи невіруючими, панічно боялися, обертається у тих, хто прийняв Христа та Його хрещену жертву, на радісний страх Божий. Пастор Джон Джилл пише: "Ті, хто бояться Господа, перебувають у повній безпеці... у них немає жодних причин чогось боятися". Якщо ми в смиренні боїмося Бога – тремтимо пе-

ред Ним і шукаємо в Ньому притулку, – Він стає для нас безпечною гаванню. Я згадую слова Джона Кальвіна: "Кожна людина, яка починає боятися тільки Його одного, виявить, що немає пристані більш безпечної, ніж Його захист... і буде насолоджуватися умиротворенням у своєму розумі". Але найкраще про це сказано в біблійній Книзі Приповістей: "У Господньому страхові сильна надія, і Він пристановище дітям Своїм" (Приповісті 14:26).

Бог Сам творить диво і робить нас Своїми дітьми. І в Його руках – люблячих руках небесного Батька – нам уже не треба боятися нічого у світі.

На другий день своєї експедиції я записав у щоденнику, що прийшов до важливого висновку: "Найбільший мир у душі, який ми можемо відчути на цій Землі, ми знаходимо саме тоді, коли переживаємо трепет перед Господом". Моє двотижневе перебування на болотах нагадало мені, що означає відчувати страх перед небезпеками і постійно бути обережними. Часом, чуючи вночі різкі звуки, я буквально покривався потом від жаху, намагаючись зрозуміти: крикнула це невинна чапля, або ж зовсім неподалік від намету на мене чекає алігатор з відкритою пащею. Але тут я з новою гостротою відчував і інший страх – це трепет побожності перед своїм великим Творцем і Спасителем, який невіддільний від спокою та радості Його Царства. Так, безсумнівно, почувалися пастухи поблизу Віфлеєму, коли небеса над ними раптом засяяли, і тріумфуючий хор ангелів повідомив їм велику звістку – що Христос прийшов на Землю. І я хочу, щоб це почуття трепету – що викликає бажання поклонятися Богу і любити Його та всіх своїх близьких, – не слабшало в мені до того моменту, коли я радісно увійду до Його вічності.

Скуштуйте й побачте,
який добрий Господь, блаженна людина,
що надію на Нього кладе!
Бійтеся Господа, всі святії Його,
бо ті, що бояться Його,
недостатку не мають!
Псалом 33:9-10

http://www.hiscreation.com

Р. ДЖ. ДЕСТРІ
Редактор
ПАСТОР КРИС КАВА
Теологічний редактор
ТРЕЙ ТІППІ
Науковий редактор
КЕЛЛІ КАРЛСОН, КОЛІН ДЕСТРІ
Художні редактори
Д-р ШОН ЕЛЛІСОН, КОБУС ЭРАЗМУС,
МЕГГІ РИЧАРДСЕН, ДЖОЗЕФІНА УОЛКЕР
Коректори
РІД ЕВАНС – друк

http://www.scienceandapologetics.com

Ганна Горяінова
Марина Новицька
Переклад
Євген Новицький
Редактор перекладу
Християнський науково-апологетичний центр (2021)
©HIS CREATION. Creator # 76
Усі права застережені.
Для біблійних цитат використовується переклад І. Огієнка.

Світлини та ілюстрації надано:
1 Річка Кеш – (c) Colleen Destree
2 Райка – (c) Lorraine Hudgins / Shutterstock
3 Мокасинова змія – (c) R. J. Destree
3 Полоз щурячий – (c) Steven Russell Smith Photos / Shutterstock
4 Чапля – (c) EBFoto / Shutterstock
5 Гамбузія – (c) gualtiero boff. / Shutterstock
5 Зебровий косатець – Megan McCarty – CC Attribution 3.0 Unported
6 Еверглейдс – (c) National Park Service
7 Алігатор та яйця – (c) Mikephotos / Dreamstime.com

ТВОРЕЦЬ поширюється безкоштовно, утім будь-які пожертви приймаються з удячністю.